

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1994-1995**

6 DECEMBER 1994

Ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 318, 320 en 348 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 1306, 1309 en 1310 van het Gerechtelijk Wetboek

**VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER FORET**

De Commissie heeft dit wetsontwerp, zoals gewijzigd door de Kamer van volksvertegenwoordigers, behandeld op haar vergadering van 6 december 1994.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE VERTEGENWOORDIGSTER VAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE

De Kamer van volksvertegenwoordigers, meer bepaald de Commissie voor de Justitie, heeft dit

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Lallemand, voorzitter; Barzin, Borin, mevr. Cahay-André, de heer Cooreman, mevr. Delcourt-Pêtre, de heren Erdman, Lozie, mevr. Maximus, de heren Pataer, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, mevr. Verhoeven en de heer Foret, rapporteur.

2. Plaatsvervangers: de heren Leroy en Seeuws.

R. A 16691*Zie:***Gedr. St. van de Senaat:****1185** (1993-1994):

Nr. 1: Voorstel van wet.

Nr. 2: Verslag.

Nr. 3: Amendement.

Nr. 4: Ontwerp geamendeerd door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1994-1995**

6 DECEMBRE 1994

Projet de loi modifiant les articles 318, 320 et 348 du Code civil et les articles 1306, 1309 et 1310 du Code judiciaire

**RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR M. FORET**

La Commission a examiné le présent projet de loi, tel qu'amendé par la Chambre des représentants, lors de sa réunion du 6 décembre 1994.

I. EXPOSE INTRODUCTIF DE LA REPRESENTANTE DU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE

La Chambre des représentants, et plus spécialement la Commission de la Justice de celle-ci, a mis à

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Lallemand, président; Barzin, Borin, Mme Cahay-André, M. Cooreman, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Erdman, Lozie, Mme Maximus, MM. Pataer, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, Mme Verhoeven et M. Foret, rapporteur.

2. Membres suppléants: MM. Leroy et Seeuws.

R. A 16691*Voir:***Documents du Sénat:****1185** (1993-1994):

N° 1: Proposition de loi.

N° 2: Rapport.

N° 3: Amendement.

N° 4: Projet amendé par la Chambre des représentants.

wetsontwerp aangegrepen om, naast de eerst beoogde artikelen 318 en 320 van het Burgerlijk Wetboek, ook artikel 348 van hetzelfde Wetboek, alsmede de artikelen 1306, 1309 en 1310 van het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen.

Er zij op gewezen dat de artikelen 318 en 320 van het Burgerlijk Wetboek respectievelijk betrekking hebben op het vermoeden en de erkenning van vaderschap, terwijl artikel 348 van hetzelfde Wetboek betrekking heeft op adoptie.

Wat dat laatste betreft, is de toestemming van de twee ouders in beginsel vereist behalve in sommige gevallen, onder andere een echtscheidingsprocedure, onder de in dat artikel omschreven voorwaarden.

Aangezien artikel 348 van het Burgerlijk Wetboek verwijst naar artikel 1258 van het Gerechtelijk Wetboek, intussen gewijzigd door de wet van 30 juni 1994 houdende wijziging van artikel 931 van het Burgerlijk Wetboek en de bepalingen betreffende de echtscheidingsprocedure, heeft de Kamer gemeend de artikelen 318 en 320 van het Burgerlijk Wetboek dienovereenkomstig te moeten wijzigen.

Bijgevolg diende ook het opschrift van dit ontwerp te worden gewijzigd.

Bovendien werden de overgangsbepalingen, opgenomen *in fine* van beide artikelen van de door de Senaat aangenomen tekst, ondergebracht in één nieuw artikel.

Ten slotte stond in sommige artikelen van het Burgerlijk en het Gerechtelijk Wetboek nog de oude terminologie, namelijk dat de echtscheiding werd « toegestaan » in plaats van « uitgesproken ».

Hoewel aan de Raad van State werd gevraagd om de coördinatie van de teksten opnieuw te bekijken, heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers deze terminologie waar mogelijk reeds aangepast.

Dit zijn de grote lijnen van de wijzigingen die de Kamer heeft aangebracht in de tekst aangenomen door de Senaat, die zij op geen enkel fundamenteel punt heeft aangepast.

II. ALGEMENE BESPREKING

Spreker verklaart dat hij geen bezwaren wil uiten, noch wat betreft de wijzigingen aangebracht in de door de Senaat aangenomen tekst, noch tegen de poging van de Kamer om de terminologie te coördineren.

Hij vraagt zich echter af of deze coördinatie volledig is en herinnert eraan dat de minister had beloofd de teksten voor te leggen aan het Coördinatiebureau van de Raad van State, om erop toe te zien dat de terminologische aanpassingen voortvloeiend uit de wet van 30 juni 1994 waren aangebracht in alle bepalingen waar dat was vereist.

profit l'occasion offerte par le projet de loi pour modifier, outre les articles 318 et 320 du Code civil initialement visés, l'article 348 du même Code, ainsi que les articles 1306, 1309 et 1310 du Code judiciaire.

Il convient de rappeler que les articles 318 et 320 du Code civil concernent respectivement la présomption et la reconnaissance de paternité, tandis que l'article 348 du même Code concerne l'adoption.

En cette dernière matière, le consentement des deux parents est en principe requis sauf dans certains cas, parmi lesquels figure l'existence d'une procédure en divorce, dans les conditions définies à cet article.

L'article 348 du Code civil faisant référence à l'article 1258 du Code judiciaire, entretemps modifié par la loi du 30 juin 1994 modifiant l'article 931 du Code judiciaire et les dispositions relatives aux procédures du divorce, la Chambre a estimé devoir y apporter une adaptation similaire à celle apportée aux articles 318 et 320 du Code civil.

Par conséquent, il s'imposait de modifier également le titre du projet.

De plus, les dispositions transitoires insérées *in fine* de chacun des deux articles du texte voté par le Sénat ont été regroupées en un seul article nouveau.

Enfin, certains articles du Code civil et du Code judiciaire reprenaient encore l'ancienne terminologie, selon laquelle le divorce était « autorisé », au lieu d'être « prononcé ».

Bien qu'il ait été demandé au Conseil d'Etat de revoir la coordination des textes, la Chambre des représentants a voulu, dès à présent, rectifier cette terminologie là où elle le pouvait.

Telles sont les grandes lignes des modifications apportées par la Chambre au texte voté par le Sénat, auquel aucun changement fondamental n'a donc été apporté.

II. DISCUSSION GENERALE

Un intervenant déclare qu'il n'a d'objection à formuler, ni à l'égard des modifications apportées au texte voté par le Sénat, ni contre la tentative de coordination terminologique faite par la Chambre.

Il se demande cependant si cette coordination est complète, et rappelle que le ministre s'était engagé à soumettre les textes au service de coordination de la législation du Conseil d'Etat, afin de s'assurer que les adaptations terminologiques découlant de la loi du 30 juin 1994 avaient eu lieu dans toutes les dispositions où cela était nécessaire.

De vertegenwoordigster van de minister antwoordt dat ondanks de terminologische verbeteringen die de Kamer reeds heeft aangebracht, de minister van oordeel is dat de Raad van State toch het gevraagde onderzoek moet doen, om zeker te zijn dat geen enkele verbetering werd vergeten.

Een lid herinnert eraan dat dit ontwerp door de Senaat is aangenomen omdat het een spoedeisend karakter had, aangezien de wet van 30 juni 1994 en de nieuwe procedures die zij instelde, op 1 oktober 1994 in werking waren getreden. Vanaf die datum dreigden immers nieuwe situaties te ontstaan waarin niet was voorzien door de nieuwe redactie van de artikelen 318 en 329 van het Burgerlijk Wetboek.

III. BESPREKING VAN DE ARTIKELEN

Artikel 1

Een lid wijst erop dat de Kamer de tekst inhoudelijk heeft gewijzigd zodat uit het oogpunt van de ontkenning van het vaderschap alle gevallen van feitelijke scheiding op voet van gelijkheid worden behandeld.

Vergeleken met de thans geldende wetgeving vormt dat een novum.

Voortaan staat de mogelijkheid tot ontkenning open ongeacht of de feitelijke scheiding plaatsheeft in het kader van een echtscheiding volgens artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek, om een echtscheiding op grond van bepaalde feiten of om een echtscheiding met onderlinge toestemming, en voor zover die scheiding uiteraard is blijven bestaan.

Spreker verklaart die wijziging goed te keuren omdat zij de mogelijkheden tot ontkenning van het vaderschap zeer verruimt.

Een ander lid vraagt of alle bewijsmiddelen toegelaten zijn zowel voor de feitelijke scheiding als voor het (niet-)vaderschap.

Hij krijgt hierop een bevestigend antwoord, althans wat de feitelijke scheiding betreft.

Tot heden kon de vordering tot ontkenning niet worden ingesteld dan vanaf een aantal duidelijk omschreven omstandigheden, waarin de feitelijke scheiding bij gerechtelijke akte was vastgesteld.

Voortaan komt alleen nog de feitelijke scheiding in aanmerking en die kan door alle middelen worden bewezen.

Over de nieuwe technieken om het vaderschap te bewijzen zou er een debat moeten komen, maar op die kwestie kan hier niet nader worden ingegaan.

De vorige spreker is van oordeel dat zodra men minder eisen stelt inzake het tijdstip waarop de termijn van ontkenning of van erkenning ingaat, alle bewijsmiddelen toegelaten zouden moeten worden.

La représentante du ministre répond qu'en dépit des corrections terminologiques déjà apportées par la Chambre, le ministre est d'avis que le Conseil d'Etat doit néanmoins procéder à l'examen demandé, afin que l'on soit sûr qu'aucune correction n'a été oubliée.

Un membre rappelle que le présent projet avait été adopté par le Sénat sous le bénéfice de l'urgence, en raison de ce que la loi du 30 juin 1994, et les procédures nouvelles qu'elle instaurait, étaient entrées en vigueur le 1^{er} octobre 1994, et qu'à partir de cette date, de nouvelles situations risquaient de se créer qui ne seraient pas rencontrées par la formulation actuelle des articles 318 et 320 du Code civil.

III. DISCUSSION DES ARTICLES

Article 1^{er}

Un membre souligne que la Chambre a apporté au texte une modification de fond consistant à mettre, du point de vue du désaveu de paternité, toutes les situations de séparation de fait sur le même pied.

Ceci constitue une innovation par rapport à la législation actuelle.

Désormais, le désaveu sera possible, que la séparation de fait intervienne dans le cadre d'un divorce fondé sur l'article 232 du Code civil, d'un divorce pour cause déterminée, ou d'un divorce par consentement mutuel, et pour autant, bien évidemment, que cette séparation ait persisté.

L'intervenant approuve cette modification, qui réalise un élargissement substantiel des possibilités de désaveu.

Un autre membre demande si tous les moyens de preuve seront admis, tant en ce qui concerne la séparation de fait que la (non)-paternité.

Il lui est répondu par l'affirmative en ce qui concerne la séparation de fait.

Jusqu'à ce jour, l'action en désaveu ne pouvait commencer qu'à partir de certaines situations précises, où des actes judiciaires avaient établi la séparation.

Dorénavant, la seule séparation de fait sera prise en considération, et pourra être établie par toutes voies de droit.

Quant aux nouvelles techniques de preuves existant en matière de paternité, elles suscitent un débat dans lequel il n'y a pas lieu d'entrer ici.

Le précédent intervenant estime qu'à partir du moment où l'on est moins exigeant quant au point de départ du délai de désaveu ou de reconnaissance, tous les moyens de preuve devraient être admis.

Een ander lid vraagt welke criteria men wil hanteren om het bestaan van de feitelijke scheiding te beoordelen.

Een verzoening valt immers nooit uit te sluiten.

Vaak zijn het overigens de vrouwen die het slachtoffer van dergelijke omstandigheden worden, ingeval er een geboorte volgt.

Er wordt hem geantwoord dat de innovatie die de Kamer heeft ingevoerd, de mogelijkheid om na de feitelijke scheiding opnieuw samen te wonen niet aantast, ongeacht of die feitelijke scheiding al dan niet bij rechterlijke beslissing is vastgesteld.

Daar komt nog bij dat de vrouw het standpunt van haar (vroegere) echtgenoot altijd kan aanvechten en de bewijzen aanvoeren waarover zij beschikt.

Een vorige spreker vraagt of de bekentenis in dit verband als bewijsmiddel wordt toegelaten.

Een ander lid antwoordt dat niet de bekentenis de doorslag geeft. De rechter moet kunnen nagaan of die bekentenis al dan niet met de werkelijkheid strookt.

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen door de 16 aanwezige leden.

Artikelen 2 tot 7

Deze artikelen worden zonder bespreking eenparig aangenomen door de 16 aanwezige leden.

IV. EINDSTEMMING

Het ontwerp van wet in zijn geheel wordt eenparig aangenomen door de 16 aanwezige leden.

Er wordt eveneens eenparig vertrouwen geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De Rapporteur,
Michel FORET.

De Voorzitter,
Roger LALLEMAND.

Un autre membre se demande quels critères seront pris en considération pour apprécier l'existence d'une séparation de fait.

En effet, une réconciliation est toujours possible.

Ce sont du reste souvent les femmes qui pâtissent de ces situations, dans l'hypothèse où une maternité survient.

Il lui est répondu que l'innovation apportée par la Chambre ne change rien quant aux possibilités de nouvelle cohabitation après la séparation de fait, que celle-ci soit actée ou non par une décision judiciaire.

De plus, la femme peut toujours contredire la thèse de son (ex-)époux, et faire valoir les preuves dont elle dispose.

Un précédent intervenant demande si l'aveu est admis comme mode de preuve dans ce contexte.

Un autre membre répond que l'aveu n'est pas déterminant. Le juge doit avoir la possibilité d'apprécier si cet aveu correspond ou non à la réalité.

L'article 1^{er} est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

Articles 2 à 7

Ces articles ne donnent lieu à aucune discussion. Ils sont adoptés à l'unanimité des 16 membres présents.

IV. VOTE FINAL

L'ensemble du projet de loi est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

A la même unanimité, confiance a été faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le Rapporteur,
Michel FORET.

Le Président,
Roger LALLEMAND.